

Profesor Zvonimir Janko

Profesor Zvonimir Janko rodio se u Bjelovaru 26. srpnja 1932. Ondje je završio pučku školu i gimnaziju. Nakon mature upisao se na studij matematike PMF-a u Zagrebu, tijekom kojega je došao do izražaja njegov osobiti matematički talent. Nakon što je diplomirao, dobio je posao profesora matematike i fizike na gimnaziji u Širokom brijegu u Hercegovini. Njegov matematički talent, koji je usmjerio u područje teorije konačnih grupa, već urodio rezultatima koji su bili objavljeni u inozemstvu. Radilo se o poopćenjima rezultata o rješivim grupama istaknutih svjetskih matematičara kao profesora Helmuta Wielandta i Bertrama Hupperta. Još u Širokom brijegu napisao je svoju disertaciju, za koju je formalni mentor bio prof. Vladimir Devidé. Zvonimir Janko je dobio mjesto asistenta na sveučilištu u Bonnu, a iz Bonna ubrzo odlazi u Australiju, najprije u Canberru, a onda u Melbourne. Ondje, surađujući s tamošnjim kolegama u ozračju intenzivnoga njegovanja teorije grupa, posebno klasifikacije konačnih jednostavnih grupa, uskoro, točnije godine 1964., dolazi i do svojega epohalnoga otkrića - prve Jankove sporadične (iznimne) jednostavne grupe J_1 . To je otkriće zapanjilo matematičke krugove. Nakon gotovo 100 godina od otkrića pet Mathieuovih sporadičnih jednostavnih grupa M_{11} , M_{12} (1861.), M_{22} , M_{23} i M_{24} (1873.) smatralo se da nema drugih sporadičnih jednostavnih grupa, t.j. takvih koje nisu članice neke beskonačne serije, i da će se uskoro dokazati da uopće nema drugih konačnih jednostavnih grupa osim onih koje su već poznate. Osim iznašašća novih sporadičnih grupa Zvonimir Janko je provodio i brojna druga istraživanja, koja su objavljena u najuglednijim svjetskim časopisima.

Nakon australskih godina više je godina boravio u Sjedinjenim Američkim Državama na Ohio State University u Columbusu, u jakom središtu istraživanja teorije konačnih grupa. Početkom 70-tih godina, na poziv Sveučilišta u Heidelbergu, vratio se u Europu, u Njemačku, gdje je nastavio sa svojim znanstvenim djelovanjem. Kad je završena klasifikacija konačnih jednostavnih grupa, počeo se 80-tih godina baviti primjenom teorije konačnih grupa u kombinatorici, posebno u konstrukciji kombinatoričkih struktura. Njegova iskustva u teoriji grupa omogućila su mu nove pristupe kombinatoričkim problemima što je rezultiralo novim metodama i jakim rezultatima u tom području.

Zvonimir Janko je od 1993. član HAZU. Od 2000. do 2003. držao je predavanja na poslijediplomskom studiju Matematičkog odjela PMF-a o području svoga sadašnjega znanstvenoga istraživanja, teoriji p -grupa. Na Sveučilištu u Heidelbergu didijeljen mu je naslov profesora emeritusa. Nedavno je dobio posebno priznanje najviših njemačkih

znanstvenih ustanova (Njemačke rektorske konferencije, Deutsche Forschungsgemeinschaft) za prinos razvoju matematike u jugoistočnoj Europi koje je potpisano od predsjednika tih organizacija. Među nekoliko desetaka njegovih doktoranada njih četvoro je sa Sveučilišta u Splitu. Zvonimir Janko je bio istraživač na tri znanstvena projekta Građevinsko-arhitektonskog fakulteta, a još uvijek je istraživač na projektu "Primjena algebre u geometriji 2" voditeljice prof.dr.sc. Zdravke Božikov.